

Filozof Nowicki

Autor tekstu: **Krystyna Skurjat**

Andrzej Rusław Nowicki — ur. 1919 w Warszawie. Wybitny polski myśliciel, którego dzieło obejmuje ponad 1200 prac, w tym 50 książek oraz setki nie drukowanych jeszcze rozpraw. Twórca systemu filozoficznego, na który składają się: ontologia ergantropijno-inkontrologiczna i pluralistyczna, uznająca realną obecność twórców w rzeczach oraz realną obecność twórców w świadomości odbiorców ich dzieł, różnorodność sposobów istnienia dzieł, która obejmuje także dzieła projektowane i realizowane oraz pośmiertną obecność twórcy we wszystkim, co o nim napisano i co funkcjonuje w świadomości odbiorców; teoria poznania, rozwijająca koncepcję apercpcji Herbarta; ujmująca myśli w ich samodzielnym ruchu (jako "myśli myślące"), nie zaś jako pozbawione samoaktywności, zdolności kreatywnej "przedmioty"; ogólna teoria kultury jako podmiotu (to "my jesteśmy kulturą"), aksjologia (kultura jako najwyższa wartość wyznaczająca sens życia jednostek i społeczeństw), metodologia historii filozofii, pluralizm metodologiczny; metoda centralnych kategorii, ujmowanie myśli "w ruchu"; koncentracja uwagi na "trzecim polu", obok poznawania życia myśliciela i treści jego dzieła, badanie — w odróżnieniu od większości historyków zainteresowanych głównie genezą dzieł — wędrówki dzieł w czasie i przestrzeni w celu odkrycia ukrytych w nich mocy; inkontrologiczna filozofia języka (poezji i filozofii); ateistyczna filozofia religii (wyłuskiwanie pozareligijnych treści z religijnej formy roztopianie religii w kulturze świeckiej, ateistyczne ekwiwalenty religii, teoria kultury świeckiej); filozofia muzyki, filozofia portretu; filozofia książki, teoria sposobów czytania (z wyróżnieniem spacjocentrycznego i policentrycznego sposobu czytania oraz filozofia wychowania i filozofia społeczna (eutopia Republiki Muz).

Najważniejsze dyscypliny budujące system filozoficzny A. Nowickiego to: historia światowej filozofii, w szczególności starożytnej, renesansowej; XIX i XX w., zwłaszcza filozofii włoskiej: Bruno, Vanini, Pico, Telesio; Campanella, włoskiej filozofii XX w: Spirito, Abbagnano, Rossi, Capitini, Caracciolo, Sciacca, Porena, niemieckiej: Leibniz, Kant, Herbart, Fichte, Hegel, Schleiermacher, Strauss, Stirner, Feuerbach, Schopenhauer, Nietzsche, Haeckel, Vaihinger, Husserl, Scheler, Bloch, polskiej: Grzegorz z Sanoka, Klonowic, Kopernik, Łyszczyński, Staszic, Trentowski, Witwicki, Ingarden, Schaeffer; amerykańskiej: W. James, Altizer, Cage, angielskiej: Godwin, francuskiej: renesans, Holbach, Marechal, Comte; Guyau; La Grasserie, Sartre, Merleau-Ponty, rumuńskiej: Noica, Blaga, portugalskiej, brazylijskiej, a od kilkunastu lat także chińskiej (Zhuangzi, Cao Xueqin); religioznawstwo (gruntowna znajomość dziejów krytyki religii, historii ateizmu, mitologii greckiej i rzymskiej; religii chińskich; wybranych działów teologii protestanckiej i katolickiej, historii Kościoła).

Założył i wydawał przez 30 lat kwartalnik religioznawczy "Euhemer"; założył i kierował pracami Polskiego Towarzystwa Religioznawczego (prezes ZG w l. 1973-1988); językoznawstwo — umiejętność czytania prac naukowych w językach: włoskim, niemieckim; francuskim, rosyjskim; angielskim, łacińskim, rozumienie tekstów: greckich, portugalskich, hiszpańskich, rumuńskich; studiował język chiński i publikował artykuły o chińskiej filozofii; psychologia (znajomość kilkunastu systemów psychologii oraz jej wybranych działów: psychologii twórczości, sztuki, religii, muzyki, wychowania), a także historia światowej literatury oraz historia malarstwa, estetyka, muzykologia i filozofia muzyki.

Najważniejszymi książkami A. Nowickiego są: *Spotkania w rzeczach* (1991), *Człowiek w świecie dzieł* (1974), *Nauczyciele* (1980), *Portrety filozofów* (1978). Spośród kilkuset odczytów wygłoszonych w Polsce za najważniejsze należy uznać wystąpienie na V Zjeździe Filozofii Polskiej w Krakowie (11 listopada 1987) poświęcone ergantropii jako centralnej kategorii systemu filozoficznego A. Nowickiego. Spośród ponad 60 wystąpień za granicą najważniejszy był referat na Międzynarodowym Zjeździe z okazji 500-lecia urodzin Pico della Mirandoli, ważne były wszystkie wystąpienia o Brunie i Vaninim, odczyty w Rzymskiej Stacji PAN, na uniwersytetach we Florencji, w Mediolanie, Pawii, Neapolu, Lecce.

Przełomowymi momentami w życiu A. Nowickiego były następujące daty: uzyskanie w październiku 1943 r. magisterium z filozofii; złożenie w końcu 1947 egzaminów doktorskich; uroczysta promocja odbyła się 18 lutego 1948; natomiast 10 kwietnia 1962 Rada Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Warszawskiego nadała A. Nowickiemu stopień naukowy dr. hab., 5 lipca 1971 został prof. nadzw., a 10 czerwca 1976 — prof. zw.; wielokrotne stypendia we Włoszech; przed wyjazdem na pierwsze stypendium A. Nowicki przebywał już we Włoszech od września 1945 jako attache ambasady RP w Rzymie. Już wówczas poznał kilkadziesiąt włoskich filozofów i wygłaszał *Racjonalista.pl*

liczne odczyty w języku włoskim. Szczegółe doniosłą datą był dzień 1 maja 1952, w którym A. Nowicki został zatrudniony w szkolnictwie wyższym. W okresie warszawskim pracował na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu oraz w redakcji "Euhemera", w okresie wrocławskim obejmującym lata 1963-1973, stworzył ważny ośrodek studiów nad filozofią włoskiego Renesansu; w okresie lubelskim, obejmującym 18 lat działalności naukowej i dydaktycznej, utworzył Zakład Filozofii Kultury na UMCS, również okres "dantejski" jest ogromnie twórczy; A. Nowicki podejmuje liczne nowe problemy badawcze.

Fragment *Wrocławskie Środowisko Akademickie — Twórcy i ich Uczniowie*, Wrocław 2007, s. 268.

Zobacz także te strony:

[Andrzej Nowicki członkiem honorowym PSR](#)

[90 świeczek na torcie ateisty](#)

Krystyna Skurjat

Doktor habilitowany, pracuje w Katedrze Nauk Humanistycznych Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Autorka pięciu książek i ok. 90 artykułów z zakresu polskiej filozofii kultury, filozofii społecznej, historii filozofii.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 01-11-2007 Ostatnia zmiana: 27-05-2009)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5609) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,5609>)

Contents Copyright © 2000-2009 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2009 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl